

Piggrör funnet i Baltikum

Piggrör är ett ganska vanligt gräs på Gotland, men har tidigare inte varit känt någon annanstans i Nordeuropa. I fjol hittade Torbjörn Lindell det på Ösel i Estland!

TORBJÖRN LINDELL

Till de gotländska exklusiviteterna i den svenska floran hör piggrör *Calamagrostis varia* som på Gotland har haft sina enda förekomster i norra Europa (Hultén & Fries 1986). De isolerade förekomsterna på Gotland har varit föremål för mycken uppmärksamhet men det har inte gått att fastställa om piggrör är att betrakta som en tidig eller sen invandrare till ön (Pettersson 1958). Arten har kraftigt expanderat på Gotland under 1900-talet eftersom den är beteskänslig och därför har gynnats av att utmarksbetet i stort sett helt har upphört (Pettersson 1958). Den vanligaste ståndorten är gles tallskog med ett inte alltför tunt jordtäckte, men den är också känd för att bland annat kunna ingå i källmyrsfloran (Johansson 1897, Pettersson 1958, Lindell 1987).

Jag och några andra botaniskt intresserade brukar varje sommar göra minst en exkursion i det nordiska floraområdet eller i dess närhet, och 2005 stod bland annat Ösel (Saaremaa) på programmet. Ön har länge lockat till besök genom sina många paralleller med Gotland såsom likartad kalkberggrund och delvis samma typ av förändringar av kulturlandskapet. Välbekant är naturreservatet Viidumäe, känt bland annat för sina källmyrar vilkas vegetation företer mycket stora likheter med de gotländska källmyrarnas. Det finns också intressanta skillnader, till exempel förekomsten av strävstarr *Carex davalliana* som saknas på Gotland.

Den 19 juli besökte vi Viidumäe och ungefär 1 km väster om reservatets informationscentrum alldeles i närheten av en spångad led uppmärksammade jag en *Calamagrostis* som verkade vara mycket välbekant och kunde inte få det till

Piggrör *Calamagrostis varia*. Foto: Stellan Hedgren.

något annat än piggrör. Jag visste från tillgängliga floror att arten inte tidigare var uppgiven för Baltikum och frågade vår sakkunniga guide, Mari Reitalu, om det hade gjorts något fynd av piggrör under senare tid. Hon kände inte till några sådana fynd. Beläggen togs av arten som växte i spridda grupper i just denna källmyr och inte på något sätt gav intryck av att vara nyetablerad. Som dominerande följearter noterades axag *Schoenus ferrugineus*, trubbtåg *Juncus subnodulosus*, älvväxing *Sesleria uliginosa*, blåtåtel *Molinia caerulea*, darrgräs *Briza media* och vass *Phragmites australis*. Några ytterligare observationer av piggrör gjordes inte i de övriga extremrikkärren. Arten eftersöktes emellertid inte systematiskt under vårt halvdagslånga besök, och den kan mycket väl ha fler förekomster i området.

Som Bengt Pettersson (1958) har framhållit så uppvisar det gotländska materialet av piggrör stor morfologisk variation. Förekomsten på Ösel faller väl inom denna variation. I Flora Europaea (Tutin m.fl. 1980) urskiljs två underarter av piggrör, ssp. *varia* och ssp. *corsica*, den sistnämnda endemisk för Korsika. Närbesläktade taxa finns i Kaukasus samt i de centrala och östra delarna av Asien (Hultén & Fries 1986).

Bestämningen har bekräftats av Thomas Karlsson och beläggen exemplar finns i Naturhistoriska riksmuseets herbarium.

Citerad litteratur

- Hultén, E. & Fries, M. 1986. Atlas of North European vascular plants: north of the Tropic of Cancer. – Koeltz, Königstein.
- Johansson, K. 1897. Hufvuddragen af Gotlands växttopografi och växtgeografi, grundade på en kritisk behandling af dess kärlväxtflora. – Kgl. Vetenskapsakad. Akad. Handl. 29:1.
- Lindell, T. 1987. Källmyrkomplex i Gerum. Botanisk inventering. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Pettersson, B. 1958. Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. – Acta Phytogeogr. Suecica 40.

Tutin, T. G., Heywood, V. H., Burges, N. A. m.fl. (red.) 1980. Flora Europaea. Vol. 5. – Cambridge Univ. Press, Cambridge.

ABSTRACT

Lindell, T. 2006. Piggrör funnet i Baltikum. [*Calamagrostis varia* found in Estonia.] – Svensk Bot. Tidskr. 100: 201–202. Uppsala. ISSN 0039-646X.

Calamagrostis varia is for the first time reported from the Baltic states. The grass was found in 2005 in a calcareous fen in the nature reserve Viidumäe situated on Saaremaa, Estonia. In N Europe, *C. varia* has previously only been reported from the Swedish island of Gotland where it is common.

Torbjörn Lindell är biologilektor vid Växjö Katedralskola. Han har bl.a. forskat på släktet *Pulsatilla* och inventerat mycket på Gotland. Torbjörn har ett stort botaniskt bibliotek med bl.a. en välkänd Linné-del.

Adress: Luzernvägen 9, 352 51 Växjö
E-post: torbjorn.lindell@katedral.vaxjo.se

De Vilda Blommornas Dag

Söndagen den 18 juni

Gensvaret och engagemanget för De Vilda Blommornas Dag har alltsedan starten för fem år sedan varit överväldigande och lockat många människor ut i försommarens spirande flora.

Svenska Botaniska Föreningen inbjuder, i samarbete med regionala föreningar, alla intresserade att tillsammans med kunniga ledare delta i någon av mer än 200 blomstervandringar – från Skåne till Norrbotten.

De Vilda Blommornas Dag är ett fantastiskt tillfälle att uppleva mångfalden i vår natur och att glädjas åt den skatt av vilda växter vi fortfarande äger i vårt land. Kom med!

De Vilda Blommornas Dag är ett nordiskt samarbete för botaniken – varje år den tredje söndagen i juni. I år, den 18 juni, finns det säkert en floravandring i närheten av dig. Välkommen!

Information:
www.sbf.c.se eller ring SBF:s kansli
018-471 28 91.

Alla är välkomna att njuta av försommarens spirande flora med oss!
För att hitta en floravandring nära dig, gå in på www.sbf.c.se